

Вважаємо, що літературознавча складова професійної компетентності потребує зосередження уваги на психолого-педагогічній та лінгвістичній теорії читання, включення спецкурсів, зокрема «Психологічні основи навчання мистецтва слова», «Основи літературознавчого аналізу тексту» та ін., які спрямовані на формування у студентів умінь професійного читання художніх текстів, навичок самостійної роботи з науковою літературою, критичної оцінки наукових ідей, суджень, концепцій, а також різних інтерпретацій літературних творів.

Літературознавча й методична компетентності як ієрархічна сукупність властивостей особистості, що розвивається в процесі професійної підготовки вчителя початкових класів, є не тільки деяким освітнім результатом, а й здатністю майбутнього вчителя виконувати певні дії, що реалізується в усвідомленні й адекватній інтерпретації художніх і наукових текстів, формуванні читацької компетентності молодших школярів.

Таким чином, модель підготовки вчителя початкових класів до формування читацької компетентності повинна бути зорієнтована на розуміння загальних закономірностей розвитку навчально-виховного та літературно-мистецького процесу, розуміння психологічних основ сприйняття літературних текстів, методичних особливостей роботи над різножанровими текстами, на усвідомлення структури читацької компетентності та особливостей кожного етапу формування читацької компетентності; засвоєнні основних закономірностей процесу опрацювання творів різних жанрів, методами, прийомами та технологіями опрацювання художніх та наукових текстів. Означена модель забезпечується поєднанням традиційного та інноваційного навчання, де практикуються дискусії, тьюторські заняття, рольові ігри, моделювання, наукові майстерні, впроваджуються методичні презентації, здійснюється мікрорішення.

Список використаних джерел

1. Хуторской А. В. Ключевые компетентности как компонент личностно-ориентированной парадигмы образования / А. В. Хуторской // Народное образование. – 2003. – № 2 – С. 57-64.
2. Мартиненко В. О. Сутнісні характеристики читацької компетентності молодших школярів / В. Мартиненко // Початкова школа – 2013. – № 12. – С. 3-7.
3. Фенцик О.М. Літературознавча підготовка вчителя початкових класів / О.М. Фенцик // Международный научный журнал «Интернаука» // – 2017. – № 3 (25) – С.79-81

УДК 372.881.116.12

БЕНЦА Я.В.
ХОМА О.М.
Мукачівський державний університет

ФОРМУВАННЯ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЧИТАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Сучасна початкова школа покликана забезпечити становлення особистості молодшого школяра шляхом виявлення цілісного розвитку здібностей, формування умінь і бажання вчитися. Пріоритетним завданням сучасної школи є розвиток дитини як неповторної особистості, реалізація її творчого потенціалу, формування

критичного мислення, прагнення до самостійної пізнавальної діяльності. Особливе значення для успішної адаптації на початковому етапі навчання мають сформованість загально-навчальних умінь та навичок, увага до їх удосконалення в основній ланці школи.

Навчити дітей читати – одне з найголовніших завдань школи. Навчити по-справжньому добре читати непросто. Необхідно створити для дитини сприятливі умови, забезпечити кваліфіковане керівництво навчанням, основою якого є знання особливостей процесу читання, володіння ефективними методами й прийомами. Адже учні, в яких недостатньо сформована навичка читання, будуть відставати не тільки в навчанні, але й в особистісному розвитку. Сьогодні як ніколи актуальні слова В. Сухомлинського: «Без високої культури читання немає ні школи, ні справжньої розумової праці, читання – це найважливіший інструмент навчання та джерело багатого духовного життя» [3, с.78].

На важливу освітню і виховну роль книжки в житті дитини вказував К. Ушинський. За його словами, вона впливає не лише на розум, а й почуття дитини. Вченим розроблено цінні методичні вказівки щодо керівництва дитячим читанням. Методичні основи формування і розвитку навички читання у молодших школярів розроблені А. Богуш, М. Вашуленко, В. Горецьким, І. Гудзик, О. Джежелей, Л. Климановою, Г. Коваль, В. Науменко, М. Наумчук, Г. Олійником, О. Савченко, Н. Скрипченко та ін.

Сучасні психологи і методисти визначають навичку читання на початковому етапі як процес відтворення звукової форми слова за її графічною (буквеною) моделлю з виявленням, активною переробкою й усвідомленням смислової інформації.

Правильне читання повинно відповідати таким критеріям:

- а) безпомилковість відтворення звукового наповнення прочитаного, тобто читання без пропусків букв, складів, їх перестановок, вставки зайвих звуків, складів;
- б) ритмічність (або плавність читання), яка виявляється при злитому промовлянні складів у словах і злитій вимові ненаголошених службових слів з повнозначними частинами мови;
- в) дотримання орфоепічних норм, у першу чергу правильного наголошування складів, вимови тих звуків, які у мовленні дітей зазнали впливу діалектного оточення.

Крім того, розвиток навички читання характеризується загальним розвитком мовлення, фонематичного слуху, зорового сприйняття, уваги, пам'яті; дотриманням орфоепічної вимови; мірою оволодіння смисловою (усвідомленість) і технічною сторонами читання (спосіб читання, правильність, виразність, темп).

Аналіз науково-методичної літератури дав можливість виокремити групи вправ:

1. Артикуляційні вправи, які сприяють розвитку гнучкості і швидкості читання:

- дмухнути на кульбабку, задуть свічу, імітувати звуки, які відтворюють комахи, тварини, предмети;
- гра «Водолаз»: вимовити на видиху: одн, огл, осл, овд, огр, кшн, ерс, ірк, їзд, авч, андр тощо; таким засобом промовити скоромовку;

- вправи для язика: почухати піднебіння, вимовити звук р-р-р;
- гра «Не зіб'юсь»: вимова вивченої раніше скоромовки на швидкість;
- вивчення нової скоромовки;
- вправа «Гримаси».

2. Вправи для подолання бар'єру промовляння:

- губи затулити пальцем і читати мовчки (психологія установки на беззвучне читання);
- вимова «важких» слів вголос за вчителем, диктором;
- «читай мовчки – рахуй вголос» (рахувати від 1 до 10 і одночасно мовчки читати слова);
- аритмічне постукування рукою чи олівцем під час читання (гальмування мовленнєво-рухових аналізаторів через центральні відділи кори головного мозку);
- списування.

3. Вправи для розвитку пам'яті, що сприяють швидкості читання:

- гра «Розвідники» (10-20 предметів чи малюнків демонструються 1 секунду, потім убирають; треба назвати всі предмети, що запам'ятали);
- гра «Нишпорка» (демонструють 10 предметів, учень або декілька учнів виходять. В цей час один або два предмети убирають. Учні повинні назвати предмети, які зникли);
- «Запам'ятай слова!»: запам'ятати 10 слів, які не пов'язані за змістом;
- «Читайте швидко, вимовляйте чітко!»:

4. Для формування навичок читання вчителю необхідно використовувати різні прийоми читання, що сприяє активізації пізнавальної активності школярів.

Серед них читання:

- хором («Бджілки»);
- ланцюжком;
- мовчки (гра «Сторож губ», «Рибки»);
- парами;
- за диктором, за вчителем (гра «Луна»);
- гра «Небо і Земля» (очі відриваються від тексту, через певний час учні відшуковують слово, рядок, на якому зупинилися);
- гра «Вовк і зайці» (зайці починають читати, а вовки наздоганяють);
- «Виправ Незнайку» (вчитель читає з помилками, учні плескають в долоні, якщо помітили помилку);
- за ролями (інсценування, міні-театр тощо);
- пошепки (гра «Не сполохни!») [4].

Навчальний матеріал для формування вмінь читати потрібно добирати таким чином, щоб він відповідав темі й меті уроку (сторінці підручника), але розподілявся відповідно до можливостей кожного учня. Цей принцип добору матеріалу відноситься також до демонстраційних таблиць, роздаткових матеріалів, книг для читання (буквар, супутник букваря). На уроці необхідно застосовувати додатковий матеріал, який доступний сильним учням, але містить елементи, складні для слабопідготовлених дітей. Постійне включення такого матеріалу на різних етапах

уроку розширює можливості читання учнів, сприяє розвитку навички свідомого читання, запобігаючи механічному запам'ятовуванню змісту сторінки підручника.

Отже, нами розглянуто особливості процесу формування навички читання на уроках літературного читання

Список використаних джерел

1. Вашуленко О.В. Диференційований підхід до формування навички читання у букварний період навчання грамоти / О. В. Вашуленко // Учитель початкової школи. – 2015. – № 9. – С. 14 – 19.

2. Савченко О. Я. Дидактика початкової школи / О. Я. Савченко. – К.: Генеза, 1999. – 368 с.

3. Сухомлинський В.О. Вибрані твори [у 5 т.] / О. В. Сухомлинський. – К., 1976 – 1977. – Т. 1: Проблеми виховання всебічно розвиненої особистості. Духовний світ школяра. Методика виховання колективу. – К., 1976. – 656 с.

4. Формування навичок читання молодших школярів: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://radchenkov.wordpress.com>, вілний.

УДК378.14(73): 004.056.5 (082)

БИСТРОВА Б. В.
Національний авіаційний університет, м.Київ, Україна

ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ОСВІТИ В УКРАЇНІ (СПЕЦІАЛЬНІСТЬ «КІБЕРБЕЗПЕКА»): РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

У дослідженні представлені результати порівняльного аналізу освітніх програм ВНЗ США та України в області кібербезпеки. В умовах розбудови національної системи освіти в Україні та її інтеграції у європейський та світовий простір актуальним є аналіз стану та тенденцій розвитку освіти як в Україні, так і у світі. За результати цього аналізу, можна запропонувати напрямки адекватного розв'язання проблем, які виникають, і прогнозувати найбільш вірогідні шляхи розвитку освіти. З цією метою нами було сформовано уявлення про реальний стан справ отриманих зіставленням організації, технології, змісту і результатів навчання за схожими освітніми програмами при порівнянні підготовки бакалаврів з кібербезпеки в університетах України та США. Шляхом пошуку загального й специфічного в освітніх системах двох країн було встановлено і науково обґрунтовано освітні традиції, системи, з метою збагачення національної педагогічної культури за рахунок міжнародного досвіду. На сучасному етапі розвитку науки і техніки у кожній розвинутій державі зростає потреба зміцнення кібербезпеки суспільства. Зроблено акцент на забезпеченні рівноваги між цілями та результатами освіти.

Через атаки на критичні інфраструктурні об'єкти, розвиток системи Інтернет речей, 4-у індустріальну революцію, кібератаки, підвищення глобальної нестабільності виникає потреба розвитку галузі кібербезпеки. Внаслідок надзвичайно широкого використання сучасних ІТ в усіх сферах, суспільство стало вразливим до кібернетичних впливів, тому є потреба несилового контролю і управління усіма об'єктами критичної інфраструктури та громадянами чи їх об'єднаннями та потреба

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>